

15. Kramarenko, Yu. M., Skok, O. S., Shevchenko, T. V., Khashev, V. H. (2022) Suchasni pytannia protydyi orhanizovani zlochynnosti v Ukraini ta za kordonom [Contemporary issues of combating organized crime in Ukraine and abroad] : monohrafiia. Dnipro : Dniprop. derzh. un-t vnutr. sprav. 216 p. URL: <https://er.dduvs.in.ua/handle/123456789/9736>. [in Ukr.].

ABSTRACT

Yurii Kramarenko. Some issues of observing the secrecy of private communication in criminal proceedings. The article pays attention to the issue of maintaining the secrecy of private communication during criminal proceedings and operative investigation activities. An analysis of the current legislation and the practice of implementing the procedures defined by the criminal procedural law, which involve interference in private communication, was carried out, as well as the criteria for the balance between the observance of human rights and freedoms and the achievement of the tasks set in criminal proceedings were outlined. It was concluded that some issues are not settled and there is a contradictory practice that requires a response from both the legislative and judicial authorities.

In view of the requirements of the legislation regarding the guarantees of the right to private communication, it is stated that for access by an investigator or prosecutor (or any other official within the limits of legal authority) to information contained on any means of electronic communication, the consent of their owner is necessary or voluntary or court permission obtained on the basis and procedure established by law. The need to respect the right to private communication requires the creation of such conditions (legal regulation and law enforcement) that would minimize the ambiguity of understanding and uncertainty regarding the limits and results of the behavior of the participants of such legal relations. In this sense, an employee of an operational unit, an investigator, a prosecutor or a judge must have clear criteria for the legality of their own actions and decisions, which on the one hand prevent arbitrary interference in the personal sphere and ensure the guarantee of the rights of a suspect or accused person, and on the other – are effective measures to combat crime and bringing guilty persons to justice.

Keywords: *secrecy of communication, correspondence, means of electronic communication, access to information, interference in private communication.*

УДК 343.9 : 343.911

DOI: 10.31733/2078-3566-2023-1-289-298

**Дмитро
САНАКОЄВ[©]**
кандидат
юридичних наук,
доцент
(Дніпропетровський
державний
університет
внутрішніх справ,
м. Дніпро, Україна)

**Дмитро
ХУДЕНКО[©]**
начальник
Департаменту
кримінального
аналізу
(Національна
поліція України,
м. Київ, Україна)

ГЕНЕЗИС НАУКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ ОЦІНКИ СОСТА В ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Організована злочинність вважається мінливим та гнучким явищем. Такі переваги глобалізації, як більш легкий і швидкий зв'язок, рух фінансів та міжнародні поїздки, також створили можливості для процвітання, диверсифікації та розширення діяльності транснаціональних організованих груп та злочинних організацій. Традиційні регіональні організовані групи еволюціонували або були частково замінені на дрібніші та гнучкіші мережі з філіями у кількох юрисдикціях. Метою статті є визначення стану наукової розробленості проблем оцінювання загроз організованої злочинності та тяжких злочинів відповідно до системи оцінки СОСТА Україна, а також впровадження останньої у діяльність підрозділів Національної поліції

© Д. Санакоєв, 2023
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-6783-3168>
dmsanakoyev@gmail.com

© Д. Худенко, 2023
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-9789-2361>
dka@police.gov.ua

України. Встановлено, що в Україні питання розробки системи оцінки ризиків та загроз організованої злочинності досліджувалися фрагментарно, на рівні окремих наукових розвідок вітчизняних кримінологів, криміналістів, соціологів. Найбільш ефективних результатів у впровадженні вказаної системи в Україні досягли науковці та практики Державної прикордонної служби України, результати роботи яких застосовано у діяльність підрозділів вказаної служби. Триває робота щодо розробки національної системи оцінки SOCTA та її впровадження у діяльність підрозділів Національної поліції.

Реалізація низки заходів у законодавчій площині, проведення ґрунтовних наукових досліджень із питань імплементації європейської моделі методології SOCTA сприятиме підвищенню ефективності та результативності діяльності центральних органів виконавчої влади щодо протидії злочинності, насамперед, організованим її формам.

Ключові слова: *організована злочинність, система оцінки SOCTA, наукове забезпечення, імплементація.*

Постановка проблеми. В умовах збройної агресії проти України організована злочинність становить пряму загрозу для національної безпеки. З метою підтримки України та держав-членів ЄС у запобіганні і боротьбі з організованою злочинністю, тероризмом та іншими формами міжнародної злочинності, зокрема шляхом обміну інформацією, Україною укладено Угоду з Європейським поліцейським офісом про оперативне та стратегічне співробітництво (2016) [1].

У межах реалізації національної Стратегії боротьби з організованою злочинністю (2020) передбачено, зокрема, ідентифікацію ризиків і загроз, що виникають унаслідок організованої злочинної діяльності, постійний аналіз і реагування на них. Оцінка загроз тяжких злочинів та організованої злочинності (SOCTA Україна) визначена першим етапом реалізації Стратегії, використання якої надає можливість визначити поточні загрози, пов'язані з організованою злочинністю, її впливом на органи державної влади, органи місцевого самоврядування, суспільство, а також чинники, що спричиняють подальшу діяльність організованих злочинних груп, оцінити можливі в майбутньому загрози [2].

Мета. У цьому контексті постає питання наявності належного науково-методичного підґрунтя та спеціалізованого інструментарію з розробки та впровадження національної системи оцінки загроз організованої злочинності та тяжких злочинів SOCTA (Serious and Organised Crime Threat Assessment) Україна й визначення шляхів її удосконалення.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. У фаховій літературі наявні окремі наукові студії вітчизняних і зарубіжних вчених, що прямо чи опосередковано стосуються розробки та використання різноманітних систем оцінки (прогнозування, моделювання) загроз організованої злочинності та становлять теоретичне підґрунтя нашого дослідження. Йдеться, зокрема, про наукові розвідки С. Албула, А. Бабенка, К. Вестфал (Westphal C.), С. Гайядін (Gayadeen S.), О. Заєць, Дж. Картера (Carter J.), О. Користіна, А. Мовчана, В. Некрасова, Д. Пефтієва, І. Федчака, С. Філіппса (Phillips S.), А. Холостенка, О. Цільмака, І. Шинкаренка та ін. Маємо констатувати, що праці переважної більшості вказаних та інших вчених висвітлюють лише фрагментарно, у межах авторських напрямів наукових досліджень, питання побудови і використання різноманітних систем оцінки загроз організованої злочинності з позицій кримінології, кримінального права, криміналістики, теорії оперативно-розшукової діяльності, соціології, ризик-менеджменту тощо.

Окреслена ситуація свідчить про необхідність їх аналізу та систематизації з метою подальшого удосконалення ефективних механізмів оцінки загроз організованої злочинності та тяжких злочинів, передусім, комплексних монографічних досліджень, присвячених вказаним аспектам діяльності оперативних та слідчих підрозділів Національної поліції України.

Виклад основного матеріалу. Важливим напрямом реалізації Стратегії боротьби з організованою злочинністю (2020) визначено наукове забезпечення державних органів, котрі беруть участь у боротьбі з організованою злочинністю, що передбачає системне та комплексне вивчення наявних проблем нормативно-правового та інституційного забезпечення, а також проведення дослідно-конструкторських розробок, створення апаратних і програмних комплексів з метою виконання завдань щодо боротьби з організованою злочинністю [2].

Постановою Кабінету Міністрів України від 26.01.2022 р. № 59 утворено

Міжвідомчу робочу групу з питань координації запровадження системи оцінки СОСТА Україна в діяльність центральних органів виконавчої влади, а також затверджено Порядок збирання і узагальнення інформації та здійснення оцінювання загроз організованої злочинності та тяжких злочинів відповідно до системи оцінки СОСТА Україна [3]. Для здійснення оцінювання таких загроз передбачено створення міжвідомчої аналітичної групи, до складу якої можуть бути залучені представники закладів вищої освіти, наукових установ України, які є фахівцями у сфері дослідження організованої злочинності.

Проведений нами аналіз фахової літератури засвідчив, що на шпальтах вітчизняних періодичних видань у сфері права та правоохоронної діяльності питання, пов'язані з оцінками загроз організованої злочинності та тяжких злочинів відповідно до системи оцінки СОСТА, почали з'являтися відносно нещодавно. У тій чи іншій площині згаданій тематиці присвячено роботи науковців, які досліджували окремі аспекти використання методів кримінального аналізу у правоохоронній практиці.

Зокрема, професор І. Шинкаренко, досліджуючи практику використання кримінального аналізу в діяльності правоохоронних органів, справедливо виокремлює два напрями: 1) загальний – розробка загальних основ кримінального аналізу стосовно діяльності усіх правоохоронних органів щодо протидії злочинності; 2) спеціалізований – проблемні питання застосування кримінального аналізу в процесі оперативно-розшукової діяльності підрозділів Державної прикордонної служби України [4], де, власне, він і започаткований вперше в Україні [5].

Так, питанням розробки загальних засад здійснення кримінального аналізу в діяльності правоохоронних органів, викладених у підручниках та навчальних посібниках, присвятили свої роботи С. Албул, О. Користін, А. Холостенко (2016) [6], А. Бабенко, О. Заєць, В. Некрасов, К. Ісмайлов (2019) [7], І. Краснобрижий, Е. Рижков, С. Прокопов (2018) [8], В. Некрасов, С. Пеньков, Д. Пефтієв (2019) [9], А. Мовчан (2017) [10], І. Федчак (2021) [11]. Маємо констатувати, що серед наведених праць безпосередньо питання стратегічного аналізу з використанням системи оцінки загроз організованої злочинності окреслено у навчальному посібнику І. Федчака «*Основи кримінального аналізу*» (2021). Так, у розділі «*Стратегічний кримінальний аналіз*» дослідник розкрив поняття й суть стратегічного кримінального аналізу, під яким пропонує розуміти *ідентифікацію та оцінювання кримінальних загроз особі, суспільству, державі, метою яких є визначення пріоритетів вразливості правоохоронної системи або середовища та формування управлінських рішень на довгостроковий період щодо запобігання вчиненню кримінальних правопорушень і протидії злочинності (виявлення тенденцій, закономірностей, прогнозування розвитку встановлених загроз за великий період часу тощо)* [11, с. 201].

На рівні фахових статей ці питання досліджували О. Заєць (2016) [12], К. Ісмайлов (2019) [13], С. Пеньков (2017) [14], В. Телійчук (2013) [15], П. Цигикал (2017) [16] та інші науковці. Запровадженню системи кримінального аналізу в оперативно-розшукових підрозділах Державної прикордонної служби України, зокрема, присвятили свої розробки Я. Гринчак (2010), А. Треус (2009) та О. Власюк (2012) [17; 18; 19]. Окремим аспектам застосування оперативно-розшуковими підрозділами Західного регіонального управління кримінального аналізу у сфері протидії незаконній міграції на державному кордоні України присвятили своє дослідження О. Дем'янчук, Ю. Ковбаса та М. Сідор (2010) [20], у якому розглянули питання використання методів оперативного і тактичного аналізу, проте фактично не охопили питання використання стратегічного кримінального аналізу.

Теоретико-прикладним основам провадження кримінального аналізу, розробці та використанню методики профілювання ризиків, у тому числі у процесі виявлення злочинів оперативними підрозділами Державної прикордонної служби, присвятив свої дослідження А. Махнюк (2010-2012) [21-23]. У своїх роботах автор акцентує на розробці методики проведення аналізу ризиків у сфері прикордонної безпеки та доходить висновків про те, що особливістю аналізу ризиків є встановлення співвідношення між оцінкою загроз (зовнішні некеровані чинники) та оцінкою ризиків (внутрішні керовані чинники).

Догальної тематики з питань використання в оперативно-розшуковій діяльності можливостей кримінального аналізу на морській ділянці відповідальності торкався у своїх роботах Д. Козлов (2011) [24]. Питанням розробки методичного підходу щодо

оцінки загроз у сфері прикордонної безпеки на оперативно-тактичному рівні, розкриттю структури оцінки загроз прикордонній безпеці з урахуванням напрацювань теорії національної безпеки та європейського досвіду впровадження спільної інтегрованої моделі аналізу ризиків CIRAM, порядку вимірювання рівня загроз присвячено наукові розвідки О. Цевельова (2016) [25].

Удосконаленню системи оцінки ризиків та управління кордонами сприяли також монографічні студії С. Філіпова, реалізовані у вигляді дисертації на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук із теми «Кримінологічні засади протидії транскордонній злочинності» (2019), де автором обгрунтовано гіпотезу про ефективність кластерної білатеральної системи протидії транскордонній злочинності на будь-якій ділянці державного кордону та прикордонної території суміжних держав із позицій кримінологічного прогнозування [26].

Застосування до оцінки та прогнозування динаміки злочинності методології ризик-менеджменту та превентивного управління системою кримінологічної безпеки, що базується на інформаційному характері детермінації, обгрунтовує Д. Прокоф'єва-Янчиленко (2012) [27]. У своїй роботі авторка доходить висновку про те, що «... незалежно від того, чи є національне оцінювання ризиків злочинності кількісним або якісним, ретроспективним або перспективним, чи базується воно на об'єктивних чи суб'єктивних джерелах інформації – саме вірна оцінка інформаційних зв'язків та побудова інформаційної моделі ризиків злочинності у поєднанні з моделлю кримінологічної безпеки з використанням можливостей, що їх надає усвідомлення інформаційної природи детермінізму, в сучасних умовах становить підґрунтя результативного ризик-менеджменту» [27, с. 33].

Розвиток наукових поглядів на проблеми кримінального аналізу, аналітичної роботи правоохоронних органів вплинув на появу ґрунтовних монографічних досліджень, що стали підґрунтям формування національної системи оцінки загроз організованій злочинності в діяльності підрозділів Національної поліції України.

До таких праць відносимо монографічні дослідження останніх років, проведені О. Користіним (2019) – щодо організаційно-правового забезпечення аналітичної роботи в системі МВС України [28], Н. Свиридюком (2019) – із питань актуалізації окремих сучасних напрямів боротьби з організованою злочинністю, оцінки ризиків такої злочинності, обгрунтування концепції антикримінальної розвідки правоохоронних органів України [29], І. Теслиюком (2017) – із питань, пов'язаних із застосуванням методу криміналістичного прогнозування у досудовому розслідуванні (на прикладі органів Національної поліції України) [30].

На відміну від окреслених наукових робіт, питанням застосування безпосередньо стратегічного кримінального аналізу у своїх роботах приділив увагу О. Фаріон (2012–2020). Так, автором сформовано порядок проведення стратегічного кримінального аналізу ризиків на прикладі здійснення протидії нелегальній міграції підрозділами Державної прикордонної служби України [31]. У подальшому вказаним вченим удосконалено цей метод на основі інструментарію, що використовується у методології SOCTA, розроблено порядок дослідження факторів, що впливають на виникнення загроз прикордонній безпеці, запропоновано здійснювати оцінку ступеня впливу організованих злочинних угруповань на стан прикордонної безпеки за методом Sleipnir та систематизувати злочинні угруповання відповідно до регіону їхньої протиправної діяльності за специфічним ID-кодом [32].

Водночас маємо констатувати, що низка проблем, пов'язаних із дослідженням європейської методології SOCTA, її впровадженням і використанням у діяльності, передусім, підрозділів кримінальної поліції, фактично залишилися поза увагою вітчизняних вчених. Зокрема, відсутні експериментальні наукові дослідження щодо формування національної системи оцінки загроз організованої злочинності, розробки національних індикаторів (факторів, чинників), що сприяють існуванню, поширенню й відтворенню організованої злочинності та тяжких злочинів тощо.

Не вирішує цього питання і затверджений Кабінетом Міністрів України «Порядок збирання і узагальнення інформації та здійснення оцінювання загроз організованої злочинності та тяжких злочинів відповідно до системи оцінки SOCTA Україна» [3]. Зокрема, пунктом 30 вказаного Порядку визначено, що під час підготовки оцінювання загроз міжвідомча група з урахуванням зібраної інформації проводить: 1) аналіз загальних тенденцій організованої злочинності та тяжких злочинів; 2) аналіз

сфер діяльності організованих груп та/або злочинних організацій, злочинних спільнот; 3) аналіз законодавства у сфері протидії організованій злочинності; 4) аналіз стратегічних, програмних і планових документів у сфері протидії організованій злочинності, зокрема в частині актуальності та узгодженості цілей і завдань, визначених у таких документах; 5) аналіз можливості досягнення цілей та виконання завдань, визначених стратегічними, програмними і плановими документами у сфері протидії організованій злочинності; 6) оцінку ефективності здійснення заходів з протидії організованій злочинності та тяжким злочинам; 7) інші заходи організаційного та аналітичного характеру, спрямовані на підготовку оцінювання загроз [3].

Під час здійснення оцінювання загроз міжвідомча група (п. 31 Порядку): 1) вивчає кримінологічну характеристику організованої злочинності та тяжких злочинів за період, що охоплюється оцінюванням загроз; 2) вивчає характеристику чинників, що сприяють існуванню, поширенню та відтворенню організованої злочинності та тяжких злочинів за період, що охоплюється оцінюванням загроз; 3) визначає проблемні питання у сфері протидії організованій злочинності та тяжким злочинам і можливі шляхи їх вирішення; 4) готує пропозиції щодо можливого вдосконалення нормативно-правової бази у сфері протидії організованій злочинності та тяжким злочинам, покращення координації дій центральних органів виконавчої влади у сфері протидії організованій злочинності; 5) готує рекомендації відповідно до цілей оцінювання загроз [3]. Не менше вимог висувається й до змісту проєкту оцінювання загроз, що має готуватись і у закритій (з обмеженим доступом), і у відкритій версіях.

Чи не єдиними з досліджуваного питання є методичні рекомендації «Оцінювання загроз тяжкої та/або організованої злочинності в Україні», підготовлені у Міжвідомчому науково-дослідному центрі з проблем боротьби з організованою злочинністю при РНБО України [33]. Вони адаптовані до потреб практичного застосування на національному рівні підрозділами, до повноважень яких входить протидія організованій злочинності в Україні. Їхнє підґрунтя складає методологія Європолу SOCTA, що дозволяє здійснювати оцінювання стану та прогнозування динаміки розвитку тяжкої та/або організованої злочинності, а також моделювати й підтримувати рішення у цій сфері, що приймаються, зокрема, в Національній поліції України.

Водночас упровадження методології оцінки загроз тяжких злочинів та організованої злочинності SOCTA відповідно до вимог Європейського Союзу із залученням усіх правоохоронних органів, що здійснюють протидію організованій злочинності, є довготривалим процесом та вимагає багатьох етапів координації такої взаємодії на законодавчому, управлінському, науковому та технічному рівнях.

У цьому контексті, відповідно, важливими аспектами у підвищенні ефективності боротьби з організованою злочинністю є, зокрема, імплементація у діяльність підрозділів Національної поліції ліцензованого програмного забезпечення у вигляді автоматизованої системи збору інформації за системою оцінки SOCTA, проведення його належного тестування та інтеграції до Єдиної інформаційної системи МВС України, а також добір спеціалістів зі сфери ІТ, проведення регулярних навчань для працівників, залучених до процесу кримінального аналізу [34].

Із метою забезпечення збору, обліку та збереження інформації відповідно до SOCTA, а також забезпечення обробки результатів Департаментом кримінального аналізу НП України ініційовано створення в інформаційно-комунікаційній системі «ІП НПУ» інформаційної підсистеми «SOCTA Україна (поліція)», котру введено в експлуатацію в тестовому режимі, а в структурі самого Департаменту створено відділ оцінки загроз та стратегічного аналізу.

Кафедрою кримінального процесу та стратегічних розслідувань спільно з навчально-науковою лабораторією з дослідження проблем протидії організованій злочинності та корупції ДДУВС на замовлення Департаменту кримінального аналізу Національної поліції України організовано та проведено дослідження запитальників Європолу SOCTA [35], а також здійснено аналіз сфер злочинної діяльності та встановлено їх відповідність ознакам кримінальних правопорушень, передбачених Кримінальним кодексом України, опрацьовано інформацію та внесено відомості щодо підслідності вказаних кримінальних правопорушень відповідним суб'єктам, уповноваженим здійснювати їх досудове розслідування. За результатами проведеної роботи:

- 1) визначений перелік КП щодо конкретних ОГ і ЗО (1379);
- 2) затверджено перелік сфер злочинної діяльності (45), що підлягають оцінюванню;
- 3) затверджено форми облікових карток щодо ОГ і ЗО та сфер злочинної діяльності.

Наведене дозволить Україні бути однією з перших країн, що здійснить автоматизований процес збору інформації для SOCTA Україна, використовуючи спеціалізоване ІТ-рішення, інтегроване до ЄІС МВС України.

Висновки. Проведений нами аналіз засвідчив, що стан наукової розробленості теоретико-прикладних основ національної системи оцінки ризиків та загроз організованої злочинності та тяжких злочинів SOCTA-Україна потребує спеціальних комплексних монографічних наукових досліджень, адже цим питанням приділяється недостатня увага з боку вітчизняних науковців. Незважаючи на значну кількість розвідок із питань застосування методів кримінального аналізу в діяльності правоохоронних органів, їх переважна більшість присвячена аспектам, пов'язаним із функціонуванням оперативного і тактичного кримінального аналізу; окремим кримінологічним, криміналістичним, оперативно-розшуковим студіюванням питань аналізу та прогнозування злочинності.

Проте низка актуальних та вкрай значущих проблем, зокрема щодо впровадження стратегічного кримінального аналізу, формування національної системи оцінки ризиків та загроз організованої злочинності, у тому числі індикаторів для такої оцінки, потребують наукового осмислення, експериментальних досліджень із використанням методів математичного моделювання і програмування з урахуванням практики діяльності підрозділів кримінальної поліції Національної поліції України.

Зважаючи на вищевикладене, вважаємо, що першочергової розробки потребують такі питання: 1) поняття та зміст оцінки загроз організованої злочинності та тяжких злочинів SOCTA; 2) європейський та міжнародний досвід розробки та використання систем оцінки загроз організованої злочинності та тяжких злочинів; 3) розробка та удосконалення національних критеріїв (індикаторів) оцінки ризиків та загроз організованої злочинності та тяжких злочинів, а також реалізація практичних результатів аналізу ризиків через їх профілювання за системами класифікації пріоритетності індикаторів ризиків; 4) використання джерел даних для національної системи оцінки ризиків та загроз організованої злочинності; 5) інформаційно-аналітичне забезпечення впровадження системи оцінки загроз організованої злочинності та тяжких злочинів SOCTA; 6) підготовка фахівців аналітичних підрозділів із використання системи оцінки SOCTA-Україна; 7) стратегічне планування на основі поліцейської діяльності, заснованої на оперативних даних та інформації (Sleipnir); 8) співпраця з FRONTEX, місіями EUAM, EUBAM, MOM та ОБСЄ, зокрема щодо обміну статистичною інформацією за уніфікованими формами та за участю аналітиків Департаменту кримінального аналізу НПУ; 9) створення робочих груп на базі центрального апарату та ГУНП в областях (містах) для обробки та внесення інформації до ІП «SOCTA (поліція)»; 10) за результатами обробки та внесення даних до ІП «SOCTA (поліція)» проведення оцінки загроз організованої злочинності та тяжких злочинів і підготовка відповідного проекту оцінки загроз.

Список використаних джерел

1. Угода між Україною та Європейським поліцейським офісом про оперативне та стратегічне співробітництво від 14.12.2016. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/984_001-16.
2. Про схвалення Стратегії боротьби з організованою злочинністю : розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.09.2020 № 1126-р. *Урядовий кур'єр*. 2020. № 183.
3. Деякі питання запровадження в діяльність центральних органів виконавчої влади системи оцінки SOCTA Україна : постанова Кабінету Міністрів України від 26.01.2022. № 59. *Офіційний вісник України*. 2022. № 12. Ст. 660.
4. Шинкаренко І. Р. Проблеми запровадження кримінального аналізу в діяльність підрозділів кримінальної поліції: теоретико-історичне підґрунтя. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2017. № 1. С. 233–242.
5. Про затвердження Інструкції про організацію та ведення кримінального аналізу оперативно-розшуковими підрозділами : наказ Адміністрації Державної прикордонної служби України від 15.01.2008 р. № 28. Київ : АДПСУ, 2008.
6. Користін О. Є., Албул С. В., Холостенко А. В. та ін. Основи кримінального аналізу :

посібник з елементами тренінгу. Одеса : ОДУВС, 2016. 112 с.

7. Кримінальний аналіз : підруч. / Бабенко А.М., Заєць О.М., Некрасов В.А., Ісмайлов К.Ю. та ін. ; за заг. ред. О. Є. Користіна. Одеса : Одес. держ. ун-т внутр. справ, 2019. 272 с.

8. Краснобрижний І. В., Прокопов С. О., Рижков Е. В. Інформаційне забезпечення професійної діяльності : навч. посібник. Дніпро : ДДУВС, 2018. 220 с.

9. Користін О. Є., Пефтієв Д. О., Пеньков С. В., Некрасов В. В. Довідник керівника поліції – поліцейська діяльність, керована розвідувальною аналітикою/ILP : навч. посібник / за заг. ред. М. Г. Вербеньського. Київ : «Видавництво Людмила», 2019. 120 с.

10. Мовчан А. В. Інформаційно-аналітична робота в оперативно-розшуковій діяльності Національної поліції : навч. посібник. Львів : ЛьвДУВС, 2017. 244 с.

11. Федчак І. А. Основи кримінального аналізу : навч. посібник. Львів : ЛьвДУВС, 2021. 288 с.

12. Заєць О. М. Інститут аналітичного супроводження досудового розслідування кримінального провадження в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку. *Вісник кримінального судочинства*. 2016. № 4. С. 17–25.

13. Ismaylov Karen. Peculiarities of human rights and freedom while applying intelligence-led policing (ILP). *Scientific Bulletin of the Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*. 2019. Special Issue № 1. pp. 36–40.

14. Пеньков С. В., Шендрик В. В. Аналіз організації інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності Національної поліції України. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2017. № 3(78). С. 66–73.

15. Телійчук В. Г. Оперативно-розшукове прогнозування як спосіб виявлення організованих злочинних груп. *Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. Юридические науки*. Т. 26(65). 2013. Вип. 2–1 (Ч. 2). С. 356–361.

16. Цигикал П. Кримінальний аналіз як елемент системи інформаційного забезпечення оперативно-розшукової діяльності. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія : Військові та технічні науки*. 2017. № 2(72). С. 234–240.

17. Гринчак Я. В. Деякі аспекти використання кримінального аналізу в діяльності правоохоронних органів країн Європи та США. *Центральноукраїнський правничий часопис Кіровоградського юридичного інституту ХНУВС*. 2010. Спец. вип. С. 268–273.

18. Треус А. С. Стан запровадження системи кримінального аналізу в оперативно-розшукових підрозділах Державної прикордонної служби України. *Бюлетень Департаменту оперативної діяльності Адміністрації Державної прикордонної служби України*. Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2009. № 1. С. 53–59.

19. Власюк О. В. Використання кримінального аналізу в оперативно-розшуковій діяльності. *Бюлетень Департаменту оперативної діяльності Адміністрації Державної прикордонної служби України*. Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2012. № 6. С. 82–85.

20. Практика застосування оперативно-розшуковими підрозділами Західного регіонального управління кримінального аналізу у сфері протидії незаконній міграції на державному кордоні України. *Бюлетень Департаменту оперативної діяльності Адміністрації Державної прикордонної служби України*. Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2010. № 2. С. 76–83.

21. Махнюк А. В. Методика профілювання ризиків у Державній прикордонній службі. *Збірник наукових праць. Серія : військові та технічні науки*. Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2010. № 53. С. 41–44.

22. Махнюк А. В. Теоретичні основи провадження кримінального аналізу у сфері правоохоронної діяльності. *Науковий вісник Державної прикордонної служби України : наук.-практ. альманах*. 2011. № 4. С. 3–7.

23. Махнюк А. В. Методика аналізу ризиків у сфері прикордонної безпеки. *Інвестиції: практика та досвід : науковий журнал*. 2012. № 10. С. 116–119.

24. Козлов Д. В. Використання в оперативно-розшуковій діяльності можливостей кримінального аналізу на морській ділянці відповідальності. *Бюлетень Департаменту оперативної діяльності Адміністрації Державної прикордонної служби України*. Хмельницький : Видавництво НАДПСУ, 2011. № 5. С. 48–53.

25. Цевельов О. Є. Методичні основи оцінки загроз у сфері прикордонної безпеки. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія : військові та технічні науки*. 2016. № 3(69). С. 141–153.

26. Філіппов С. О. Кримінологічні засади протидії транскордонній злочинності : дис. ... д-ра юрид. наук : спец. 12.00.08. НАДПСУ, ДДУВС. Хмельницький, 2019. 561 с.

27. Прокоф'єва-Янчилєнко Д. Оцінювання ризиків та загроз злочинності у забезпеченні кримінологічної безпеки. *Правове, нормативне та метрологічне забезпечення системи захисту інформації в Україні : науково-технічний збірник*. 2012. Вип. 2(24). С. 29–33.

28. Користін О. Є., Парубочий І. В., Доля Л. М. та ін. Організаційно-правове забезпечення

аналітичної роботи в системі МВС України (правоохоронний та безпековий аспекти) : монографія / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. М. Г. Вербеньського. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2019. 328 с.

29. Svyrydiuk N. P. Chapter 7. Actualization of Certain Current Courses of Fighting Organized Crime. *Nauka i Pravoohorona: Legal and Organizational Support of Law Enforcement Activities* : monograph / O. N. Yarmysh, V. O. Kryvolapchuk, M. N. Verbenskyi, T. O. Protsenko, etc. Lviv : Liha Pres, 2019. 308 s. P. 119–136.

30. Теслюк І. О. Тактичні засади застосування криміналістичного прогнозування у досудовому розслідуванні (на прикладі органів Національної поліції України) : монограф. Одеса : Одеський державний університет внутрішніх справ, 2017. 217 с.

31. Фаріон О. Б. Алгоритм проведення стратегічного кримінального аналізу оперативно-розшуковими підрозділами Державної прикордонної служби України. *Сучасні інформаційні технології у сфері безпеки та оборони*. 2012. № 3. С. 106–110. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/sitsbo_2012_3_25.

32. Фаріон О. Метод стратегічного кримінального аналізу загроз прикордонній безпеці України. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія : військові та технічні науки*. 2021. № 83(2). С. 223–241.

33. Прокоф'єва-Янчиленко Д. М. Оцінювання загроз тяжкої та/або організованої злочинності в Україні : метод. рекомендації. Київ : МНДЦ, 2022. 44 с.

34. Санакоєв Д. Б., Вашко А., Єфімов В. В. Імплементація європейської методології SOCTA в протидії організованій злочинності в Україні. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2022. № 1(116). С. 213–220.

35. Порівняльні таблиці запитальників Європолу / упоряд. М. Г. Богуславський, Д. Б. Санакоєв, Д. С. Юр'єв. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 41 с.

Надійшла до редакції 06.03.2023

References

1. Uhoda mizh Ukrainoiu ta Yevropeiskym politseiskym ofisom pro operatyvne ta stratchichne spivrobotnytstvo vid 14.12.2016 [Agreement between Ukraine and the European Police Office on operational and strategic cooperation dated 14.12.2016]. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/984_001-16. [in Ukr.].

2. Pro skhvalennia Stratehii borotby z orhanizovanoi zlochynnistiu [On the approval of the Strategy for Combating Organized Crime] : rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 16.09.2020 № 1126-r. *Uriadovi kurier*. 2020. № 183. [in Ukr.].

3. Deiaki pytannia zaprovadzhennia v diialnist tsentralnykh orhaniv vykonavchoi vlady systemy otsinky SOCTA Ukraina [Some issues of introducing the SOCTA Ukraine evaluation system into the activities of central executive bodies] : postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 26.01.2022 № 59. *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*. 2022. № 12. St. 660. [in Ukr.].

4. Shynkarenko, I. R. (2017) Problemy zaprovadzhennia kryminalnogo analizu v diialnist pidrozdiliv kryminalnoi politsii: teoretyko-istorychne pidgruntia [Problems of introducing criminal analysis into the activities of criminal police units: theoretical and historical background]. *Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav*. № 1. pp. 233–242. [in Ukr.].

5. Pro zatverdzhennia Instruksii pro orhanizatsiiu ta vedennia kryminalnogo analizu operatyvno-rozshukovymy pidrozdilamy [On the approval of the Instructions on the organization and conduct of criminal analysis by operational and investigative units] : nakaz Administratsii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy vid 15.01.2008 r. № 28. Kyiv : ADPSU, 2008. [in Ukr.].

6. Korystin, O. Ye., Albul, S. V., Kholostenko, A. V. ta in. (2016) Osnovy kryminalnogo analizu [The basics of criminal analysis] : posibnyk z elementamy treninhu. Odesa : ODUVS. 112 p. [in Ukr.].

7. Kryminalnyi analiz [Criminal analysis] : pidruch. / Babenko, A.M., Zaiets, O.M., Nekrasov V.A., Ismailov K.Iu. ta in. ; za zah. red. O. Ye. Korystina. Odesa : Odes. derzh. un-t vnutr. sprav, 2019. 272 p. [in Ukr.].

8. Krasnobryzhyi, I. V., Prokopov, S. O., Ryzhkov, E. V. (2018) Informatsiine zabezpechennia profesiinoi diialnosti [Information support of professional activities] : navch. posibnyk. Dnipro : DDUVS. 220 p. [in Ukr.].

9. Korystin, O. Ye., Peftiiev, D. O., Penkov, S. V., Nekrasov, V. V. (2019) Dovidnyk kerivnyka politsii – politseiska diialnist, kerovana rozvidualnoi analytykoiu/ILP [Police Chief's Handbook – Intelligence-Led Policing/ILP] : navch. posibnyk / za zah. red. M. H. Verbenskoho. Kyiv : «Vydavnytstvo Liudmyla». 120 p. [in Ukr.].

10. Movchan, A. V. (2017) Informatsiino-analitychna robota v operatyvno-rozshukovii diialnosti Natsionalnoi politsii [Information and analytical work in operational and investigative activities of the National Police] : navch. posibnyk. Lviv : LvDUVS. 244 p. [in Ukr.].

11. Fedchak, I. A. (2021) *Osnovy kryminalnoho analizu* [The basics of criminal analysis] : navch. posibnyk. Lviv : LvDUVS. 288 p. [in Ukr.].
12. Zaiets, O. M. (2016) Instytut analitychnoho suprovodzhennia dosudovoho rozsliduvannia kryminalnoho provadzhennia v Ukraini: suchasnyi stan i perspektyvy rozvytku [Institute of Analytical Support of Pretrial Investigation of Criminal Proceedings in Ukraine: Current Status and Development Prospects]. *Visnyk kryminalnoho sudochynstva*. № 4, pp. 17–25. [in Ukr.].
13. Ismaylov, Karen. Peculiarities of human rights and freedom while applying intelligence-led policing (ILP). *Scientific Bulletin of the Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*. 2019. Special Issue № 1. pp. 36–40.
14. Penkov, S. V., Shendryk, V. V. (2017) Analiz orhanizatsii informatsiino-analitychnoho zabezpechennia diialnosti Natsionalnoi politsii Ukrainy [Analysis of the organization of information and analytical support for the activities of the National Police of Ukraine]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu vnutrishnikh sprav*. № 3(78), pp. 66–73. [in Ukr.].
15. Teliichuk, V. H. (2013) Operatyvno-rozshukove prohnouzuvannia yak sposib vvyavlennia orhanizovanykh zlochyynykh hrup [Operational-search forecasting as a way of identifying organized criminal groups]. *Uchenye zapysky Tavrycheskoho natsyonalnoho unyversyteta im. V.Y. Vernadskoho. Yurydycheskye nauky*. T. 26(65). Vyp. 2–1 (Ch.2). pp. 356–361. [in Ukr.].
16. Tsyhykal, P. (2017) Kryminalnyi analiz yak element systemy informatsiinoho zabezpechennia operatyvno-rozshukovoi diialnosti [Criminal analysis as an element of the system of information support of operative and investigative activity]. *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy. Seriya : Viiskovi ta tekhnichni nauky*. № 2(72), pp. 234–240. [in Ukr.].
17. Hrynychak, Ya. V. (2010) Deiaki aspekty vykorystannia kryminalnoho analizu v diialnosti pravookhoronnykh orhaniv krain Yevropy ta SSHA [Some aspects of the use of criminal analysis in the activities of law enforcement agencies in Europe and the USA]. *Tsentrlnoukrajnskyi pravnychyi chasopys Kirovohradskoho yurydychnoho instytutu KhNUVS*. Spets. vyp. pp. 268–273. [in Ukr.].
18. Treus, A. S. (2009) Stan zaprovadzhennia systemy kryminalnoho analizu v operatyvno-rozshukovykh pidrozdilakh Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy [The state of implementation of the criminal analysis system in operational and investigative units of the State Border Service of Ukraine]. *Biuleten Departamentu operatyvnoi diialnosti Administratsii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy*. Khmelnytskyi : Vydavnytstvo NADPSU. № 1. pp. 53–59. [in Ukr.].
19. Vlasniuk, O. V. (2012) Vykorystannia kryminalnoho analizu v operatyvno-rozshukovii diialnost [The use of criminal analysis in operational and investigative activities]. *Biuleten Departamentu operatyvnoi diialnosti Administratsii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy*. Khmelnytskyi : Vydavnytstvo NADPSU. № 6. pp. 82–85. [in Ukr.].
20. Praktyka zastosuvannia operatyvno-rozshukovymy pidrozdilamy Zakhidnoho rehionalnoho upravlinnia kryminalnoho analizu u sferi protydii nezakonnii mihratsii na derzhavnomu kordoni Ukrainy [The practice of criminal analysis by operational and investigative units of the Western Regional Department in the field of combating illegal migration at the state border of Ukraine]. *Biuleten Departamentu operatyvnoi diialnosti Administratsii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy*. Khmelnytskyi : Vydavnytstvo NADPSU, 2010. № 2. pp. 76–83. [in Ukr.].
21. Makhniuk, A. V. (2010) Metodyka profiluvannia ryzykiv u Derzhavnii prykordonnii sluzhbi [Methodology of risk profiling in the State Border Service]. *Zbirnyk naukovykh prats. Seriya : viiskovi ta tekhnichni nauky*. Khmelnytskyi : Vydavnytstvo NADPSU. № 53. pp. 41–44. [in Ukr.].
22. Makhniuk, A. V. (2011) Teoretychni osnovy provadzhennia kryminalnoho analizu u sferi pravookhoronnoi diialnosti [Theoretical foundations of conducting criminal analysis in the field of law enforcement]. *Naukovyi visnyk Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy : nauk.- prakt. almanakh*. № 4. pp. 3–7. [in Ukr.].
23. Makhniuk, A. V. (2012) Metodyka analizu ryzykiv u sferi prykordonnoi bezpeky [Methodology of risk analysis in the field of border security]. *Investytsii: praktyka ta dosvid : naukovyi zhurnal*. № 10. pp. 116–119. [in Ukr.].
24. Kozlov, D. V. (2011) Vykorystannia v operatyvno-rozshukovii diialnosti mozhlyvostei kryminalnoho analizu na morskii diliansi vidpovidalnosti [Use of the capabilities of criminal analysis in the maritime area of responsibility in operational and investigative activities]. *Biuleten Departamentu operatyvnoi diialnosti Administratsii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy*. Khmelnytskyi : Vydavnytstvo NADPSU. № 5. pp. 48–53. [in Ukr.].
25. Tsevelov, O. Ye. (2016) Metodichni osnovy otsinky zahroz u sferi prykordonnoi bezpeky [Methodological basis of threat assessment in the field of border security]. *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy. Seriya : viiskovi ta tekhnichni nauky*. № 3(69). pp. 141–153. [in Ukr.].
26. Filippov, S. O. (2019) Kryminolohichni zasady protydii transkordonnii zlochyynosti [Criminological principles of combating cross-border crime] : dys. ... d-ra yuryd. nauk : spets. 12.00.08. NADPSU, DDUVS. Khmelnytskyi. 561 p. [in Ukr.].

27. Prokofieva-Yanchylenko, D. (2012) Otsiniuvannia ryzykiv ta zahroz zlochynnosti u zabezpechenni kryminolohichnoi bezpeky [Assessment of risks and threats of crime in ensuring criminological security]. *Pravove, normatyvne ta metrolohichne zabezpechennia systemy zakhystu informatsii v Ukraini : naukovo-tekhnichnyi zbirnyk*. Vyp. 2(24). pp. 29–33. [in Ukr.].
28. Korystin, O. Ye., Parubochyi, I. V., Dolia, L. M. ta in. (2019) Orhanizatsiino-pravove zabezpechennia analitychnoi roboty v systemi MVS Ukrainy (pravookhoronnyi ta bezpekovi aspekty) [Organizational and legal support of analytical work in the system of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine (law enforcement and security aspects)] : monohrafiia / za zah. red. d-ra yuryd. nauk, prof. M. H. Verbenskoho. Kherson : Vydavnychiy dim «Helvetyka». 328 p. [in Ukr.].
29. Svyrydiuk, N. P. Chapter 7. Actualization of Certain Current Courses of Fighting Organized Crime. *Nauka i Pravookhorona: Legal and Organizational Support of Law Enforcement Activities* : monograph / O. N. Yarmysh, V. O. Kryvolapchuk, M. N. Verbenskyi, T. O. Protsenko, etc. Lviv : Liha Pres, 2019. 308 p. pp. 119–136.
30. Tesliuk, I. O. (2017) Taktychni zasady zastosuvannia kryminalistychnoho prohnozuvannia u dosudovomu rozsliduvanni (na prykladi orhaniv Natsionalnoi politsii Ukrainy) [Tactical principles of forensic forecasting in pre-trial investigation (on the example of the National Police of Ukraine)] : monohrafiia. Odesa : Odeskyi derzhavnyi universytet vnutrishnikh sprav. 217 p. [in Ukr.].
31. Farion, O. B. (2012) Alhorytm provedennia stratehichnogo kryminalnogo analizu operativno-rozshukovymy pidrozdilamy Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy [Algorithm for carrying out strategic criminal analysis by operational and investigative units of the State Border Service of Ukraine]. *Suchasni informatsiini tekhnologii u sferi bezpeky ta oborony*. № 3. pp. 106–110. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sitsbo_2012_3_25. [in Ukr.].
32. Farion, O. (2021) Metod stratehichnogo kryminalnogo analizu zahroz prykordonnii bezpetsi Ukrainy [The method of strategic criminal analysis of threats to the border security of Ukraine]. *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy. Seriya : viiskovi ta tekhnichni nauky*. № 83(2). pp. 223–241. [in Ukr.].
33. Prokofieva-Yanchylenko, D. M. (2022) Otsiniuvannia zahroz tiazhkoj ta/abo orhanizovanoi zlochynnosti v Ukraini [Assessing threats of serious and/or organized crime in Ukraine] : metod. rekomendatsii. Kyiv : MNDTs. 44 p. [in Ukr.].
34. Sanakoiev, D. B., Vashko, A., Yefimov, V. V. (2022) Implementatsiia yevropeiskoi metodolohii SOCTA v protyidii orhanizovani zlochynnosti v Ukraini [Implementation of the European SOCTA methodology in combating organized crime in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnogo universytetu vnutrishnikh sprav*. № 1(116). pp. 213–220. [in Ukr.].
35. Porivniialni tablytsi zapytalnykiv Yevropolu [Comparison tables of Europol questionnaires] / uporiad. M. H. Bohuslavskiy, D. B. Sanakoiev, D. S. Yuriev. Dnipro : Dniprop. derzh. un-t vnutr. sprav, 2022. 41 p. [in Ukr.].

ABSTRACT

Dmytro Sanakoiev, Dmytro Khudenko. The genesis of the scientific support for the implementation of the SOCTA assessment system in the activities of the National Police of Ukraine. Organized crime is considered a changing and flexible phenomenon. The advantages of globalization, such as easier and faster communication, the movement of finance and international travel, have also created opportunities for the prosperity, diversification and expansion of activities of transnational organized groups and criminal organizations. Traditional regional organized groups have evolved or been partially replaced by smaller and more flexible networks with branches in several jurisdictions. The purpose of the article is to determine the state of scientific development of the problems of assessing the threats of organized crime and serious crimes in accordance with the SOCTA Ukraine assessment system, as well as its implementation in the activities of the National Police of Ukraine.

It was established that in Ukraine the issue of developing a system for assessing the risks and threats of organized crime was investigated fragmentarily, at the level of separate scientific investigations of domestic criminologists, criminologists, and sociologists. The most effective results in the implementation of the specified system in Ukraine were achieved by scientists and practitioners of the State Border Service of Ukraine, the results of whose work were implemented in the activities of the units of the specified service. Work continues on the development of the national SOCTA assessment system and its implementation in the activities of the National Police units.

An important and positive aspect in this is defined as: 1) information and analytical support for the implementation of SOCTA's threat assessment system for organized crime and serious crimes; 2) training of specialists of analytical units in the use of the SOCTA-Ukraine assessment system; 3) creation of working groups on the basis of the central apparatus and GUNP in regions (cities) for processing and inputting information to the IP «SOCTA (police)»; 4) carrying out an assessment of the threats of organized crime and serious crimes and preparing a corresponding threat assessment project.

Keywords: *organized crime, SOCTA assessment system, scientific support, implementation.*